

Sygn. akt III AUa 683/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Sędziowie:	SSA Alicja Podlewska (spr.) SSA Maciej Piankowski
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2015 r. w Gdańsku

sprawy (...) spółki z o.o. z siedzibą w K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 lutego 2015 r., sygn. akt VI U 2162/14

1. oddała apelację;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwotę 1800 (tysiąc osiemset 00/100) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 683/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w I., w decyzji z dnia 08 lipca 2014 roku, na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, podwyższył płatnikowi (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. o 50% składkę na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres 01 kwietnia 2011 roku do 31 marca 2012 roku. Pozwany ustalił, iż w informacji ZUS IWA za 2010 rok płatnik składek wykazał nieprawdziwą liczbę poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem: „0”, zamiast „1”, wskutek czego została zaniżona stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe (1,47% zamiast 1,76%).

Od decyzji organu rentowego dnia 11 sierpnia 2014 roku odwołał się płatnik składek zaskarżając decyzję ZUS w całości.

(...) Oddział w B. złożył dnia 26 sierpnia 2014 roku odpowiedź na odwołanie wnosząc o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie VI U 2162/14, zmienił zaskarżoną decyzję, ustalając, iż płatnik (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. „nie jest zobowiązany do opłacania stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres od dnia 1 kwietnia 2011 roku do 31 marca 2012 roku, podwyższonej o 50%” (pkt 1), oraz obciążył (...) Oddział w B. kosztami zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł (pkt 2).

Sąd Okręgowy oparł orzeczenie o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

(...) Spółka z o.o. w K. w 2010 r. obsługiwana była pod względem księgowo - kadrowym przez Biuro (...) w I. od 1.09.2001r., w którym, jako samodzielna księgowa pracowała I. B.. Prowadziła ona sprawy odwołującej Spółki do końca 2010r. a w 2011r. kończyła sprawy dotyczące pracowników. Prowadziła sprawy płac, tzn. sporządzała listy płac, deklaracje do ZUS oraz do urzędów skarbowych. I. B. złożyła drogą elektroniczną deklarację ZUS IWA za 2010r., w której wykazywano ilość osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Wcześniej I. B. złożyła takie deklaracje w 2008r. i w 2009r. wskazując prawidłowe liczby poszkodowanych w tych deklaracjach. Deklaracje ZUS IWA były przygotowywane na podstawie miesięcznych deklaracji ZUS, w których wykazywane były okresy pobierania zasiłku chorobowego. Przed wypełnieniem deklaracji ZUS IWA I. B. przeanalizowała deklaracje ZUS RSA i stwierdziła, że nie wykazała tam żadnych wypadków przy pracy. Na deklaracji ZUS RSA w miesiącu sierpniu i wrześniu wykazała zwykłe zwolnienia lekarskie pracownika S. R.. Do biura rachunkowego przekazywana była ewidencja czasu pracy i zwolnienia lekarskie. U płatnika składek funkcjonowała praktyka, że gdy zdarzył się wypadek przy pracy prezes Z. K. (1), składając zwolnienie pracownika, informował I. B., że to zwolnienie lekarskie dotyczy wypadku przy pracy. Robił to osobiście, przekazując ewidencję czasu pracy i zwolnienie lekarskie. I. B. sporządziła deklarację ZUS IWA wskazując, iż nie było poszkodowanych w wypadkach przy pracy za rok 2010, podczas gdy takiemu wypadkowi uległ S. R.. I. B. naliczyła w miesiącu sierpniu 2010r. wynagrodzenie chorobowe dla S. R., zamiast zasiłku chorobowego z tytułu wypadku przy pracy. O fakcie wypadku przy pracy płatnik składek powiadomił Urząd Statystyczny i ZUS, kierując S. R. do lekarza Orzecznika.

Pracownik nie poinformował pracodawcy, że nie dostał właściwie obliczonego świadczenia chorobowego. W toku kontroli w 2013r. ujawniono, iż deklaracja ZUS IWA nie została właściwie wypełniona. Akta wypadkowe dotyczące wypadku przy pracy są składowane w archiwum. W 2010r. była sporządzana papierowa dokumentacja dotycząca wypadków przy pracy i ta dokumentacja spoczywała razem z aktami osobowymi pracowników, która była przechowywana w stosownym pokoju przeznaczonym do gromadzenia dokumentacji. Dokumentacja wypadkowa była wpięta w części C.

W toku kontroli przeprowadzonej u płatnika składek w lutym i marcu 2013r. od kontrolera ZUS-u obsługujący w ramach Biura (...) od 2012r. Z. K. (2) dowiedział się, że w deklaracji ZUS IWA za 2010r. nie wpisano jednego wypadku przy pracy. Inspektor przeprowadzający kontrolę polecił skorygować deklarację ZUS IWA i Z. K. (2) dokonał tej korekty deklaracją z dnia 14.02.2013r., skorygował też deklaracje ZUS P RSA i ZUS P DRA skutkiem, czego wyrównano świadczenia wypłacone pracownikowi i pomniejszono składkę do zapłaty. W trakcie kontroli przeprowadzonej przez ZUS na pytanie prezesa spółki o wyjaśnienie kwestii wypadku S. R., I. B. wyjaśniła, że wypełniając deklarację ZUS IWA popełniła błąd.

Po przeprowadzeniu kontroli zawiadomieniem z dnia 17.02.2013r. o wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe ustalono wysokość składki na rok składkowy od 1.04.2011r., do 31.03.2012r., w wysokości 1,76%. To zawiadomienie dotarło do Spółki dopiero wraz z zaskarżoną decyzją. Odwołująca zapłaciła w toku procesu toczącego się na skutek odwołania od zaskarżonej decyzji różnicę między składką właściwą a opłaconą wcześniej według wskaźnika 1,47%.

U płatnika składek obowiązuje procedura, że prezes Spółki przynosi osobiście do Biura (...) zwolnienia lekarskie wraz z naklejoną kartką, jeżeli zwolnienie dotyczy wypadku przy pracy, bo ze zwolnienia taki fakt nie wynika.

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o akta ZUS, zeznania prezesa Zarządu Spółki Z. K. (1), świadków I. B., Z. K. (2) i D. D., potwierdzenie przelewu i pozostałe dokumenty w aktach sprawy, których strony nie kwestionowały w toku postępowania.

Sąd Okręgowy powołał przepis art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadku przy pracy i chorób zawodowych, zgodnie z którym jeżeli płatnik składek nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, to spowoduje to zniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. Zakład ustala w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż pod pojęciem „nieprawdziwe dane”, o których mowa w przytoczonym przepisie należy rozumieć informacje niezgodne ze stanem faktycznym, świadomie i umyślnie wprowadzające w błąd organ rentowy w celu stworzenia korzystnej sytuacji dla płatnika składek. Powyższy przepis ma charakter restrykcyjny i nie może być interpretowany rozszerzająco. Należy zdaniem Sądu Okręgowego uznać, iż jedynie zawinione zachowanie płatnika kwalifikuje się do subsumcji niniejszego przepisu. Świadczy o tym nie tylko sam przepis stwierdzający o konieczności opłaty odsetek jedynie za zwłokę, ale także przepis karnoprawny art. 219 k.k., który to statuuje umyślny czyn zabroniony polegający na niedopełnieniu obowiązków związanych z ubezpieczeniami społecznymi. Jeśli zatem płatnik składek przekazał obiektywnie nieprawdziwe dane, będąc przekonany o ich zgodności z rzeczywistością, odpada podstawa dla naliczenia mu stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych.

Sąd I instancji po analizie materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie, iż podanie zniżonej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w deklaracjach za okres od kwietnia 2011 roku do marca 2012 roku było jedynie wynikiem zwykłej pomyłki pracownika odpowiedzialnego za złożenie deklaracji ZUS DRA – I. B. – pracownika biura rachunkowego obsługującego spółkę, a nie działaniem płatnika z premedytacją oszukującego Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy stwierdził, iż odwołujący w poprzednich okresach opłacał składkę w prawidłowej wysokości, nie ukrywał też faktu wypadku zaistniałego w 2010 roku, zgłosił go w urzędzie statystycznym i ZUS-ie. Błąd w deklaracji za okres od kwietnia 2011 roku do marca 2012 roku wynikał, z przyjętej w spółce ustnej procedury informowania pracownika biura rachunkowego przez prezesa spółki o zwolnieniach pracowników spowodowanych wypadkami przy pracy. Powyższy błąd wynikał, w ocenie Sądu, z niedochowania należytej staranności przez pracownika sporządzającego deklaracje, który nie odnotował informacji uzyskanej od prezesa spółki. Błędne deklaracje zostały skorygowane a różnica w wysokości odprowadzonych składek na ubezpieczenie wypadkowe została uregulowana.

Zdaniem Sądu Okręgowego, okoliczności sprawy potwierdzały, iż zniżenie wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe nie było działaniem umyślnym i nie miało na celu przedstawienia nieprawdziwych danych w rozumieniu przepisu art. 34 ust.1 ustawy wypadkowej.

Sąd Okręgowy wskazał, że wydanie zaskarżonej w sprawie decyzji w dniu 8 sierpnia 2012 r. nastąpiło z naruszeniem przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Zgodnie z art. 27 tej ustawy, stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe ustala się na rok składkowy.

Kontrolowana w sprawie decyzja, ustalająca dla płatnika składek podwyższoną o 50% stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres od 1.04. 2011 r. do 31.03. 2012 r., została tymczasem wydana w dniu 8 lipca 2014 r., a zatem w trakcie kolejnego roku składkowego, co już tylko z tego względu czyni tę decyzję nieprawidłową, uzasadniając jej zmianę.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie przepisu 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku, z uwzględnieniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Powołując się na podstawę apelacji, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpatrzenia.

Apelujący wskazał, iż w informacji ZUS IWA za 2010r. płatnik składek błędnie wykazał liczbę poszkodowanych w wypadkach przy pracy, zatem, zdaniem pozwanego, w przedmiotowej sprawie wystąpiły przesłanki do podwyższenia o 50% stopy procentowej składki, w myśl art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W odpowiedzi na apelację ZUS z dnia 13 kwietnia 2014 roku, płatnik składek wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zwrot kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Płatnik argumentował, iż zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego nie znajduje uzasadnienia w zaistniałym stanie faktycznym. Zdaniem płatnika składek Sąd I instancji prawidłowo zastosował oraz zinterpretował art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest niezasadna, nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących zmianą lub uchyleniem zaskarżonego wyroku. Nie zachodzą również okoliczności uzasadniające uchylenie wyroku z urzędu.

Istotą sporu było, czy pozwany organ rentowy przedmiotową decyzją wobec płatnika składek (...) spółki z o.o. w K. sankcję z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tj. Dz.U. z 2015r. poz. 1242. – dalej: „ustawa wypadkowa”).

Art. 28 ust. 1 i 2 ustawy wypadkowej wskazuje dwie kategorie płatników składek: 1) płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych i 2) płatników zgłaszających do tegoż ubezpieczenia co najmniej 10 ubezpieczonych. Kryterium tego podziału jest liczba ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego, które to kryterium zostało doprecyzowane w ust. 3 i 4 cytowanego artykułu. Dla każdej z wymienionych kategorii płatników określono odmienne zasady ustalania stopy procentowej składki i inny tryb postępowania w tym zakresie.

W przypadku płatników, o których mowa w art. 28 ust. 1 ustawy wypadkowej stopa procentowa składki jest zryczałtowana. Wynosi ona dla każdego płatnika z tej kategorii, niezależnie od grupy działalności - do jakiej został zaliczony - 50 % najwyższej stopy procentowej ustalonej na dany rok składkowy dla grup działalności zgodnie z zasadami określonymi w art. 30 ustawy. Do płatników tych nie ma zastosowania art. 29 powołanego aktu prawnego, wskazujący podstawę klasyfikowania grup działalności (PKD) i sposób ich kodowania (REGON) oraz art. 31 ust. 3 i 6 ustawy wypadkowej normujący dane, do jakich przekazywania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązany jest płatnik.

W odniesieniu do drugiej kategorii płatników, o których mowa w art. 28 ust. 2 ustawy wypadkowej zasadą jest opłacanie składki według ustalonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i podawanej do wiadomości płatnika zindywidualizowanej stopy procentowej, która stanowi iloczyn stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe właściwej dla grupy działalności, do której należy płatnik i wskaźnika korygującego ustalanego dla danego płatnika.

Płatnicy ci są zobowiązani do przekazywania do organu rentowego danych służących

do ustalenia kategorii ryzyka dla swojej grupy działalności (takich jak rodzaj działalności według PKD ujęty w rejestrze REGON) oraz wskaźnika korygującego (liczba osób zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego oraz liczba poszkodowanych w wypadkach ogółem, poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych i ciężkich oraz zatrudnionych w warunkach zagrożenia) (art. 29 oraz art. 31 ust. 3 i 6 ustawy wypadkowej). W stosunku do tych osób stosuje się regulację prawną zawartą w art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej.

Art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej stanowi, że jeżeli płatnik składek nie przekaże danych lub przekaże nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31 (dotyczy to płatników, o których mowa w art. 28 ust. 2, czyli zgłaszających do ubezpieczenia co najmniej 10 ubezpieczonych), co spowoduje zaniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę. Stosownie do art. 34 ust 4 ustawy wypadkowej, w przypadku, o którym mowa w art. 34 ust. 1 płatnik składek zobowiązany jest złożyć brakującą informację lub dokonać korekty nieprawidłowej informacji.

Płatnik składek może uwolnić się z odpowiedzialności przewidzianej w art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej pod warunkiem, że wykaże, iż podał obiektywnie nieprawdziwe dane z przyczyn od niego niezależnych (niezawinionych).

Powołane unormowania wyznaczają zakres ustaleń faktycznych niezbędnych dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Stan faktyczny w sprawie nie był sporny. Sąd II instancji akceptuje i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, co czyni zbędnym ich ponowne powoływanie. Uzupełniając stan faktyczny podkreślić należy, iż okolicznością niesporną było, iż w dwóch kolejnych latach kalendarzowych poprzedzające sporne lata składkowe (art 28 ust 3 w związku z art. 27 ustawy wypadkowej) płatnik zgłosił do ubezpieczenia wypadkowego więcej niż 9 ubezpieczonych. W konsekwencji wysokość składki na ubezpieczenie wypadkowe, stosownie do art. 28 ust 2 ustawy wypadkowej, ustalał płatnikowi ZUS, m.in. na podstawie danych przekazanych przez płatnika o których mowa w art. 31, art. 29 ustawy wypadkowej.

Niesporne między stronami było, iż płatnik podał pozwanemu nieprawidłową liczbę osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w roku 2010r. i to było wyłączną przyczyną ustalenia przez ZUS błędnej – zaniżonej – wysokości stopy procentowej składki za rok składkowy: kwiecień 2012 – marzec 2013. Pozwany nie kwestionował również iż było to skutkiem błędu osoby, która uprzednio przez wiele lat niewadliwie wypełniała deklarację rozliczeniową na zlecenie płatnika – pracownika firmy zewnętrznej, oraz że płatnik osobie tej (świadek I. B.) dostarczył prawidłowe dane o liczbie osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Tym samym należało ustalić, iż do wpisania w deklaracji ZUS IWA nieprawidłowej liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy doszło wyłącznie wskutek błędu I. B..

W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższe ustalenia faktyczne, pozwalają na stwierdzenie, iż błąd polegający na podaniu w deklaracjach ZUS IWA nieprawidłowej ilości osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy, skutkujący ustaleniem zaniżonej stopy procentowej, był wynikiem zwykłej omyłki osoby trzeciej, co winno się rozpatrywać w kategoriach „nieprawidłowych”, a nie „nieprawdziwych” danych, nadto nie było zawinione przez płatnika.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, podkreśla się, że wprowadzona z art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej - za nieprzekazanie danych lub przekazanie nieprawdziwych danych - instytucja podwyższenia stopy procentowej składki na cały rok składkowy do wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych, ma niewątpliwie charakter sankcji o charakterze represyjnym (penalnym) (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16.06.2011 r., I UK 15/11, OSNP 2012/15-16/199; z dnia 21.02.2012 r., I UK 207/11, LEX nr 1130156, z 14.02.2013 r. III UK 53/12, LEX nr 1315954). Wprowadzenie przedmiotowej sankcji miało na celu zdyscyplinowanie płatników składek. Instytucja ta jednakże pełni również ważną rolę prewencyjną. Jak słusznie podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 16.06.2011 r. (I UK 15/11): „system oparty na deklaracjach, których nieprawidłowości nie powodowałyby dla zobowiązanego żadnych ujemnych konsekwencji, poza przypadkami udowodnienia zobowiązanemu w postępowaniu sądowym popełnienia przestępstwa, nie motywowałby go do przejawiania inicjatywy w celu wyjaśnienia wątpliwości, które mogą towarzyszyć wypełnieniu deklaracji”. Należy się zgodzić ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w powołanym wyroku, że stosowanie przepisów o zabarwieniu

penalnym nie może jednak prowadzić do rezultatu, który byłby sprzeczny z podstawowymi zasadami konstytucyjnymi wywodzonymi z klauzuli demokratycznego państwa prawnego - zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przezeń prawa oraz zasady bezpieczeństwa prawnego. Podmiot, który wadliwie wypełnia swój obowiązek musi mieć możliwość obrony i wykazania, że niedopełnienie tego obowiązku było następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. W sprawie o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe nie można abstrahować od przyczyn i okoliczności, z powodu których jednostka wadliwie przekazała informacje. Stwierdzenie czy strona nie ponosi, czy też ponosi, odpowiedzialność na zasadzie art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej musi być dokonywane indywidualnie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, których dopiero łączna ocena może doprowadzić do konkluzji, że w konkretnej sprawie wymierzenie składki wypadkowej podwyższonej było zgodne lub nie do pogodzenia z normą prawną zawartą w powołanym przepisie i oceniane także przez pryzmat zasady zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez to państwo prawa.

Zaznaczyć należy, że przymiotnik „nieprawidłowy” oznacza – nie taki, jaki powinien być, niezgodny z ustalonymi przepisami, normami, prawidłami, a słowo „nieprawdziwy” - niezgodny z prawdą, z rzeczywistością, ze stanem faktycznym, kłamliwy, zmyślny, nierzeczywisty (Uniwersalny słownik języka polskiego, tom II, PWN). Mając na uwadze powyższe definicje uznać należało, że przekazanie nieprawdziwych danych wymaga zawinionego zachowania płatnika składek. Jak zaś wynika z zeznań świadka I. B., zatrudnionej w zewnętrznej firmie księgowej i zajmującej się wypełnianiem przedmiotowych dokumentów, podanie nieprawidłowych danych odnośnie liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2010r., było wynikiem omyłki świadka. Świadek wskazała, iż prezes Spółki przekazał jej informację o jednej osobie poszkodowanej w wypadku przy pracy w 2010r. w umówiony sposób – przekazując oznaczone kartką zwolnienie lekarskie tej osoby, natomiast świadek w deklaracji ZUS IWA omyłkowo wpisała jako liczbę osób poszkodowanych „0”.

Sąd Apelacyjny podkreśla, iż oceny zastosowania sankcji z art. 34 ustawy wypadkowej, należy dokonywać w konkretnej sprawie mając na uwadze nie tylko jej represyjny ale także prewencyjny charakter. Celem tej instytucji powinno być bowiem zdyscyplinowanie płatników składek do należytego wykonywania ciężących na nich obowiązków i przekonanie ich o nieopłacalności podawania nieprawdziwych danych, nie zaś wzbogacanie funduszu ubezpieczeń kosztem płatników, którzy przez omyłkę podali błędne dane. Tym bardziej nie ma podstaw do stosowania tej sankcji w sytuacji, gdy omyłka była wynikiem błędu pracownika profesjonalnej firmy zewnętrznej, której płatnik zlecił wypełnianie deklaracji i rozliczanie składek.

Regulacja ta nie powinna także zniechęcać płatników, którzy zdali sobie sprawę, że wypełniając deklaracje, popełnili błąd, do ujawnienia tego błędu. Odmienne rozumienie powołanego przepisu, które zakłada nałożenie na płatnika składek sankcji polegającej na podwyższeniu stopy procentowej składek na ubezpieczenie wypadkowe w każdym przypadku przekazania Zakładowi nieprawdziwych danych służących do ustalenia prawidłowej stopy procentowej owych składek, musiałoby natomiast prowadzić do wniosku, że płatnikowi nie będzie „opłacać się” jakakolwiek inicjatywa w zakresie naprawienia zaistniałych błędów, skoro przewidziana treścią art. 34 ust. 1 ustawy sankcja i tak nie może go ominąć. W tej sytuacji osiągnięcie dyscyplinującego płatników celu omawianej regulacji nie byłoby w ogóle możliwe.

Skoro zatem z okoliczności sprawy wynika, iż do podania błędnych danych doszło wskutek błędu osoby trzeciej, do której kwalifikacji płatnik mógł mieć zaufanie wskutek wieloletniej niewadliwej pracy, to zastosowanie wobec płatnika sankcji z art. 34 ust 1 ustawy wypadkowej – było nieprawidłowe.

Reasumując, stwierdzić należy, iż rozstrzygnięcie Sąd I instancji, mimo niepełnych ustaleń faktycznych, odpowiadało prawu. W tym miejscu jednakże Sąd Apelacyjny podkreśla, iż stanowisko Sądu Okręgowego, iż decyzja o podwyższeniu składki nie może być wydana „w trakcie kolejnego roku składkowego” jest dowolne i nie znajduje oparcia w prawie. Ustawodawca nie przewidział bowiem „przedawnienia” sankcji z art. 34 ust 1 ustawy wypadkowej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanego (pkt 1 wyroku).

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny rozstrzygnął w pkt 2 wyroku, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu określoną w art. 98 i 99 k.p.c., stosownie do której strona przegrywająca proces obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty zastępstwa procesowego, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. - § 2 ust. 2 - w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszeniu przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. 02.163.1349). Stosownie do przepisów § 2 ust. 1 w zw. z § 6 pkt 5 i art. 12 ust. 1 pkt 2 powołanego rozporządzenia wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd odwoławczy ustalił w stawce minimalnej – mając na uwadze niezbędny nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy i wkład jego pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Sygn. akt III AUa 683/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w I., w decyzji z dnia 08 lipca 2014 roku, na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, podwyższył płatnikowi (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. o 50% składkę na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres 01 kwietnia 2011 roku do 31 marca 2012 roku. Pozwany ustalił, iż w informacji ZUS IWA za 2010 rok płatnik składek wykazał nieprawdziwą liczbę poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem: „0”, zamiast „1”, wskutek czego została zaniżona stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe (1,47% zamiast 1,76%).

Od decyzji organu rentowego dnia 11 sierpnia 2014 roku odwołał się płatnik składek zaskarżając decyzję ZUS w całości.

(...) Oddział w B. złożył dnia 26 sierpnia 2014 roku odpowiedź na odwołanie wnosząc o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie VI U 2162/14, zmienił zaskarżoną decyzję, ustalając, iż płatnik (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. „nie jest zobowiązany do opłacania stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres od dnia 1 kwietnia 2011 roku do 31 marca 2012 roku, podwyższonej o 50%” (pkt 1), oraz obciążył (...) Oddział w B. kosztami zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł (pkt 2).

Sąd Okręgowy oparł orzeczenie o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

(...) Spółka z o.o. w K. w 2010 r. obsługiwana była pod względem księgowo - kadrowym przez Biuro (...) w I. od 1.09.2001r., w którym, jako samodzielna księgowa pracowała I. B.. Prowadziła ona sprawy odwołującej Spółki do końca 2010r. a w 2011r. kończyła sprawy dotyczące pracowników. Prowadziła sprawy płac, tzn. sporządzała listy płac, deklaracje do ZUS oraz do urzędów skarbowych. I. B. złożyła drogą elektroniczną deklarację ZUS IWA za 2010r., w której wykazywano ilość osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Wcześniej I. B. złożyła takie deklaracje w 2008r. i w 2009r. wskazując prawidłowe liczby poszkodowanych w tych deklaracjach. Deklaracje ZUS IWA były przygotowywane na podstawie miesięcznych deklaracji ZUS, w których wykazywane były okresy pobierania zasiłku chorobowego. Przed wypełnieniem deklaracji ZUS IWA I. B. przeanalizowała deklaracje ZUS RSA i stwierdziła, że nie wykazała tam żadnych wypadków przy pracy. Na deklaracji ZUS RSA w miesiącu sierpniu i wrześniu wykazała zwykle zwolnienia lekarskie pracownika S. R.. Do biura rachunkowego przekazywana była ewidencja czasu pracy i zwolnienia lekarskie. U płatnika składek funkcjonowała praktyka, że gdy zdarzył się wypadek przy pracy prezes Z. K. (1), składając zwolnienie pracownika, informował I. B., że to zwolnienie lekarskie dotyczy wypadku przy pracy. Robił to osobiście, przekazując ewidencję czasu pracy i zwolnienie lekarskie. I. B. sporządziła deklarację ZUS IWA wskazując, iż nie było poszkodowanych w wypadkach przy pracy za rok 2010, podczas gdy takiemu wypadkowi uległ S. R.. I. B. naliczyła w miesiącu sierpniu 2010r. wynagrodzenie chorobowe dla S. R., zamiast zasiłku chorobowego z tytułu wypadku przy pracy. O fakcie wypadku przy pracy płatnik składek powiadomił Urząd Statystyczny i ZUS, kierując S. R. do lekarza Orzecznika.

Pracownik nie poinformował pracodawcy, że nie dostał właściwie obliczonego świadczenia chorobowego. W toku kontroli w 2013r. ujawniono, iż deklaracja ZUS IWA nie została właściwie wypełniona. Akta wypadkowe dotyczące wypadku przy pracy są składowane w archiwum. W 2010r. była sporządzana papierowa dokumentacja dotycząca wypadków przy pracy i ta dokumentacja spoczywała razem z aktami osobowymi pracowników, która była przechowywana w stosownym pokoju przeznaczonym do gromadzenia dokumentacji. Dokumentacja wypadkowa była wpięta w części C.

W toku kontroli przeprowadzonej u płatnika składek w lutym i marcu 2013r. od kontrolera ZUS-u obsługujący w ramach Biura (...) od 2012r. Z. K. (2) dowiedział się, że w deklaracji ZUS IWA za 2010r. nie wpisano jednego wypadku przy pracy. Inspektor przeprowadzający kontrolę polecił skorygować deklarację ZUS IWA i Z. K. (2) dokonał tej korekty deklaracją z dnia 14.02.2013r., skorygował też deklaracje ZUS P RSA i ZUS P DRA skutkiem, czego wyrównano świadczenia wypłacone pracownikowi i pomniejszono składkę do zapłaty. W trakcie kontroli przeprowadzonej przez ZUS na pytanie prezesa spółki o wyjaśnienie kwestii wypadku S. R., I. B. wyjaśniła, że wypełniając deklarację ZUS IWA popełniła błąd.

Po przeprowadzeniu kontroli zawiadomieniem z dnia 17.02.2013r. o wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe ustalono wysokość składki na rok składkowy od 1.04.2011r., do 31.03.2012r., w wysokości 1,76%. To zawiadomienie dotarło do Spółki dopiero wraz z zaskarżoną decyzją. Odwołująca zapłaciła w toku procesu toczącego się na skutek odwołania od zaskarżonej decyzji różnicę między składką właściwą a opłaconą wcześniej według wskaźnika 1,47%.

U płatnika składek obowiązuje procedura, że prezes Spółki przynosi osobiście do Biura (...) zwolnienia lekarskie wraz z naklejoną kartką, jeżeli zwolnienie dotyczy wypadku przy pracy, bo ze zwolnienia taki fakt nie wynika.

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o akta ZUS, zeznania prezesa Zarządu Spółki Z. K. (1), świadków I. B., Z. K. (2) i D. D., potwierdzenie przelewu i pozostałe dokumenty w aktach sprawy, których strony nie kwestionowały w toku postępowania.

Sąd Okręgowy powołał przepis art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadku przy pracy i chorób zawodowych, zgodnie z którym jeżeli płatnik składek nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, to spowoduje to zniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. Zakład ustala w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż pod pojęciem „nieprawdziwe dane”, o których mowa w przytoczonym przepisie należy rozumieć informacje niezgodne ze stanem faktycznym, świadomie i umyślnie wprowadzające w błąd organ rentowy w celu stworzenia korzystnej sytuacji dla płatnika składek. Powyższy przepis ma charakter restrykcyjny i nie może być interpretowany rozszerzająco. Należy zdaniem Sądu Okręgowego uznać, iż jedynie zawinione zachowanie płatnika kwalifikuje się do subsumcji niniejszego przepisu. Świadczy o tym nie tylko sam przepis stwierdzający o konieczności opłaty odsetek jedynie za zwłokę, ale także przepis karnoprawny art. 219 k.k., który to statuuje umyślny czyn zabroniony polegający na niedopełnieniu obowiązków związanych z ubezpieczeniami społecznymi. Jeśli zatem płatnik składek przekazał obiektywnie nieprawdziwe dane, będąc przekonany o ich zgodności z rzeczywistością, odpada podstawa dla naliczenia mu stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych.

Sąd I instancji po analizie materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie, iż podanie zniżonej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w deklaracjach za okres od kwietnia 2011 roku do marca 2012 roku było jedynie wynikiem zwykłej pomyłki pracownika odpowiedzialnego za złożenie deklaracji ZUS DRA – I. B. – pracownika biura rachunkowego obsługującego spółkę, a nie działaniem płatnika z premedytacją oszukującego Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy stwierdził, iż odwołujący w poprzednich okresach opłacał składkę w prawidłowej

wysokości, nie ukrywał też faktu wypadku zaistniałego w 2010 roku, zgłosił go w urzędzie statystycznym i ZUS-ie. Błąd w deklaracji za okres od kwietnia 2011 roku do marca 2012 roku wynikał, z przyjętej w spółce ustnej procedury informowania pracownika biura rachunkowego przez prezesa spółki o zwolnieniach pracowników spowodowanych wypadkami przy pracy. Powyższy błąd wynikał, w ocenie Sądu, z niedochowania należytej staranności przez pracownika sporządzającego deklaracje, który nie odnotował informacji uzyskanej od prezesa spółki. Błędne deklaracje zostały skorygowane a różnica w wysokości odprowadzonych składek na ubezpieczenie wypadkowe została uregulowana.

Zdaniem Sądu Okręgowego, okoliczności sprawy potwierdzały, iż zaniżenie wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe nie było działaniem umyślnym i nie miało na celu przedstawienia nieprawdziwych danych w rozumieniu przepisu art. 34 ust.1 ustawy wypadkowej.

Sąd Okręgowy wskazał, że wydanie zaskarżonej w sprawie decyzji w dniu 8 sierpnia 2012 r. nastąpiło z naruszeniem przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Zgodnie z art. 27 tej ustawy, stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe ustala się na rok składkowy.

Kontrolowana w sprawie decyzja, ustalająca dla płatnika składek podwyższoną o 50% stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres od 1.04. 2011 r. do 31.03. 2012 r., została tymczasem wydana w dniu 8 lipca 2014 r., a zatem w trakcie kolejnego roku składkowego, co już tylko z tego względu czyni tę decyzję nieprawidłową, uzasadniając jej zmianę.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie przepisu (...) § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku, z uwzględnieniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Powołując się na podstawę apelacji, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpatrzenia.

Apelujący wskazał, iż w informacji ZUS IWA za 2010r. płatnik składek błędnie wykazał liczbę poszkodowanych w wypadkach przy pracy, zatem, zdaniem pozwanego, w przedmiotowej sprawie wystąpiły przesłanki do podwyższenia o 50% stopy procentowej składki, w myśl art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W odpowiedzi na apelację ZUS z dnia 13 kwietnia 2014 roku, płatnik składek wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zwrot kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Płatnik argumentował, iż zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego nie znajduje uzasadnienia w zaistniałym stanie faktycznym. Zdaniem płatnika składek Sąd I instancji prawidłowo zastosował oraz zinterpretował art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest niezasadna, nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących zmianą lub uchyleniem zaskarżonego wyroku. Nie zachodzą również okoliczności uzasadniające uchylenie wyroku z urzędu.

Istotą sporu było, czy pozwany organ rentowy przedmiotową decyzją wobec płatnika składek (...) spółki z o.o. w K. sankcję z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tj. Dz.U. z 2015r. poz. 1242. – dalej: „ustawa wypadkowa”).

Art. 28 ust. 1 i 2 ustawy wypadkowej wskazuje dwie kategorie płatników składek: 1) płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych i 2) płatników zgłaszających do tegoż ubezpieczenia co najmniej 10 ubezpieczonych. Kryterium tego podziału jest liczba ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia

wypadkowego, które to kryterium zostało doprecyzowane w ust. 3 i 4 cytowanego artykułu. Dla każdej z wymienionych kategorii płatników określono odmienne zasady ustalania stopy procentowej składki i inny tryb postępowania w tym zakresie.

W przypadku płatników, o których mowa w art. 28 ust. 1 ustawy wypadkowej stopa procentowa składki jest zryczałtowana. Wynosi ona dla każdego płatnika z tej kategorii, niezależnie od grupy działalności - do jakiej został zaliczony - 50 % najwyższej stopy procentowej ustalonej na dany rok składkowy dla grup działalności zgodnie z zasadami określonymi w art. 30 ustawy. Do płatników tych nie ma zastosowania art. 29 powołanego aktu prawnego, wskazujący podstawę klasyfikowania grup działalności (PKD) i sposób ich kodowania (REGON) oraz art. 31 ust. 3 i 6 ustawy wypadkowej normujący dane, do jakich przekazywania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązany jest płatnik.

W odniesieniu do drugiej kategorii płatników, o których mowa w art. 28 ust. 2 ustawy wypadkowej zasadą jest opłacanie składki według ustalonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i podawanej do wiadomości płatnika zindywidualizowanej stopy procentowej, która stanowi iloczyn stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe właściwej dla grupy działalności, do której należy płatnik i wskaźnika korygującego ustalanego dla danego płatnika.

Płatnicy ci są zobowiązani do przekazywania do organu rentowego danych służących do ustalenia kategorii ryzyka dla swojej grupy działalności (takich jak rodzaj działalności według PKD ujęty w rejestrze REGON) oraz wskaźnika korygującego (liczba osób zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego oraz liczba poszkodowanych w wypadkach ogółem, poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych i ciężkich oraz zatrudnionych w warunkach zagrożenia) (art. 29 oraz art. 31 ust. 3 i 6 ustawy wypadkowej). W stosunku do tych osób stosuje się regulację prawną zawartą w art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej.

Art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej stanowi, że jeżeli płatnik składek nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31 (dotyczy to płatników, o których mowa w art. 28 ust. 2, czyli zgłaszających do ubezpieczenia co najmniej 10 ubezpieczonych), co spowoduje zniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę. Stosownie do art. 34 ust 4 ustawy wypadkowej, w przypadku, o którym mowa w art. 34 ust. 1 płatnik składek zobowiązany jest złożyć brakującą informację lub dokonać korekty nieprawidłowej informacji.

Płatnik składek może uwolnić się z odpowiedzialności przewidzianej w art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej pod warunkiem, że wykaże, iż podał obiektywnie nieprawdziwe dane z przyczyn od niego niezależnych (niezawinionych).

Powołane unormowania wyznaczają zakres ustaleń faktycznych niezbędnych dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Stan faktyczny w sprawie nie był sporny. Sąd II instancji akceptuje i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, co czyni zbędnym ich ponowne powoływanie. Uzupełniając stan faktyczny podkreślić należy, iż okolicznością niesporną było, iż w dwóch kolejnych latach kalendarzowych poprzedzające sporne lata składkowe (art 28 ust 3 w związku z art. 27 ustawy wypadkowej) płatnik zgłosił do ubezpieczenia wypadkowego więcej niż 9 ubezpieczonych. W konsekwencji wysokość składki na ubezpieczenie wypadkowe, stosownie do art. 28 ust 2 ustawy wypadkowej, ustalał płatnikowi ZUS, m.in. na podstawie danych przekazanych przez płatnika o których mowa w art. 31, art. 29 ustawy wypadkowej.

Niesporne między stronami było, iż płatnik podał pozwanemu nieprawidłową liczbę osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w roku 2010r. i to było wyłączną przyczyną ustalenia przez ZUS błędnej – zaniżonej – wysokości stopy procentowej składki za rok składkowy: kwiecień 2012 – marzec 2013. Pozwany nie kwestionował również iż było to skutkiem błędu osoby, która uprzednio przez wiele lat niewadliwie wypełniała deklarację rozliczeniowe na zlecenie płatnika – pracownika firmy zewnętrznej, oraz że płatnik osobie tej (świadek I. B.) dostarczył prawidłowe dane o

liczbie osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Tym samym należało ustalić, iż do wpisania w deklaracji ZUS IWA nieprawidłowej liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy doszło wyłącznie wskutek błędu I. B..

W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższe ustalenia faktyczne, pozwalają na stwierdzenie, iż błąd polegający na podaniu w deklaracjach ZUS IWA nieprawidłowej ilości osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy, skutkujący ustaleniem zaniżonej stopy procentowej, był wynikiem zwykłej omyłki osoby trzeciej, co winno się rozpatrywać w kategoriach „nieprawidłowych”, a nie „nieprawdziwych” danych, nadto nie było zawinione przez płatnika.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, podkreśla się, że wprowadzona z art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej - za nieprzekazanie danych lub przekazanie nieprawdziwych danych - instytucja podwyższenia stopy procentowej składki na cały rok składkowy do wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych, ma niewątpliwie charakter sankcji o charakterze represyjnym (penalnym) (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16.06.2011 r., I UK 15/11, OSNP 2012/15-16/199; z dnia 21.02.2012 r., I UK 207/11, LEX nr 1130156, z 14.02.2013 r. III UK 53/12, LEX nr 1315954). Wprowadzenie przedmiotowej sankcji miało na celu zdyscyplinowanie płatników składek. Instytucja ta jednakże pełni również ważną rolę prewencyjną. Jak słusznie podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 16.06.2011 r. (I UK 15/11): „system oparty na deklaracjach, których nieprawidłowości nie powodowałyby dla zobowiązanego żadnych ujemnych konsekwencji, poza przypadkami udowodnienia zobowiązanemu w postępowaniu sądowym popełnienia przestępstwa, nie motywowałyby go do przejawiania inicjatywy w celu wyjaśnienia wątpliwości, które mogą towarzyszyć wypełnieniu deklaracji”. Należy się zgodzić ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w powołanym wyroku, że stosowanie przepisów o zabarwieniu penalnym nie może jednak prowadzić do rezultatu, który byłby sprzeczny z podstawowymi zasadami konstytucyjnymi wywodzonymi z klauzuli demokratycznego państwa prawnego - zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady bezpieczeństwa prawnego. Podmiot, który wadliwie wypełnia swój obowiązek musi mieć możliwość obrony i wykazania, że niedopełnienie tego obowiązku było następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. W sprawie o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe nie można abstrahować od przyczyn i okoliczności, z powodu których jednostka wadliwie przekazała informacje. Stwierdzenie czy strona nie ponosi, czy też ponosi, odpowiedzialność na zasadzie art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej musi być dokonywane indywidualnie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, których dopiero łączna ocena może doprowadzić do konkluzji, że w konkretnej sprawie wymierzenie składki wypadkowej podwyższonej było zgodne lub nie do pogodzenia z normą prawną zawartą w powołanym przepisie i oceniane także przez pryzmat zasady zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez to państwo prawa.

Zaznaczyć należy, że przymiotnik „nieprawidłowy” oznacza – nie taki, jaki powinien być, niezgodny z ustalonymi przepisami, normami, prawidłami, a słowo „nieprawdziwy” - niezgodny z prawdą, z rzeczywistością, ze stanem faktycznym, kłamliwy, zmyślny, nierzeczywisty (Uniwersalny słownik języka polskiego, tom II, PWN). Mając na uwadze powyższe definicje uznać należało, że przekazanie nieprawdziwych danych wymaga zawinonego zachowania płatnika składek. Jak zaś wynika z zeznań świadka I. B., zatrudnionej w zewnętrznej firmie księgowej i zajmującej się wypełnianiem przedmiotowych dokumentów, podanie nieprawidłowych danych odnośnie liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2010r., było wynikiem omyłki świadka. Świadek wskazała, iż prezes Spółki przekazał jej informację o jednej osobie poszkodowanej w wypadku przy pracy w 2010r. w umówiony sposób – przekazując oznaczone kartką zwolnienie lekarskie tej osoby, natomiast świadek w deklaracji ZUS IWA omyłkowo wpisała jako liczbę osób poszkodowanych „0”.

Sąd Apelacyjny podkreśla, iż oceny zastosowania sankcji z art. 34 ustawy wypadkowej, należy dokonywać w konkretnej sprawie mając na uwadze nie tylko jej represyjny ale także prewencyjny charakter. Celem tej instytucji powinno być bowiem zdyscyplinowanie płatników składek do należytego wykonywania ciężących na nich obowiązków i przekonanie ich o nieopłacalności podawania nieprawdziwych danych, nie zaś wzbogacanie funduszu ubezpieczeń kosztem płatników, którzy przez omyłkę podali błędne dane. Tym bardziej nie ma podstaw do stosowania tej sankcji w sytuacji, gdy omyłka była wynikiem błędu pracownika profesjonalnej firmy zewnętrznej, której płatnik zlecił wypełnianie deklaracji i rozliczanie składek.

Regulacja ta nie powinna także zniechęcać płatników, którzy zdali sobie sprawę, że wypełniając deklaracje, popełnili błąd, do ujawnienia tego błędu. Odmienne rozumienie powołanego przepisu, które zakłada nałożenie na płatnika składek sankcji polegającej na podwyższeniu stopy procentowej składek na ubezpieczenie wypadkowe w każdym przypadku przekazania Zakładowi nieprawdziwych danych służących do ustalenia prawidłowej stopy procentowej owych składek, musiałoby natomiast prowadzić do wniosku, że płatnikowi nie będzie "opłacać się" jakakolwiek inicjatywa w zakresie naprawienia zaistniałych błędów, skoro przewidziana treścią art. 34 ust. 1 ustawy sankcja i tak nie może go ominąć. W tej sytuacji osiągnięcie dyscyplinującego płatników celu omawianej regulacji nie byłoby w ogóle możliwe.

Skoro zatem z okoliczności sprawy wynika, iż do podania błędnych danych doszło wskutek błędu osoby trzeciej, do której kwalifikacji płatnik mógł mieć zaufanie wskutek wieloletniej niewadliwej pracy, to zastosowanie wobec płatnika sankcji z art. 34 ust 1 ustawy wypadkowej – było nieprawidłowe.

Reasumując, stwierdzić należy, iż rozstrzygnięcie Sąd I instancji, mimo niepełnych ustaleń faktycznych, odpowiadało prawu. W tym miejscu jednakże Sąd Apelacyjny podkreśla, iż stanowisko Sądu Okręgowego, iż decyzja o podwyższeniu składki nie może być wydana „w trakcie kolejnego roku składkowego” jest dowolne i nie znajduje oparcia w prawie. Ustawodawca nie przewidział bowiem „przedawnienia” sankcji z art. 34 ust 1 ustawy wypadkowej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanego (pkt 1 wyroku).

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny rozstrzygnął w pkt 2 wyroku, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu określoną w art. 98 i 99 k.p.c., stosownie do której strona przegrywająca proces obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty zastępstwa procesowego, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. - § 2 ust. 2 - w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszeniu przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. 02.163.1349). Stosownie do przepisów § 2 ust. 1 w zw. z § 6 pkt 5 i art. 12 ust. 1 pkt 2 powołanego rozporządzenia wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd odwoławczy ustalił w stawce minimalnej – mając na uwadze niezbędny nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy i wkład jego pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

SSA Alicja Podlewska SSA Maria Szańska – Szumakowicz SSA Maciej Piankowski